

პატარა ფელეტონი

კვირანთი.

მივიღე გლეხზე ვიორგაძეებისადგან ახი მანეთი.

თავადი ვარლამ ლ. გელგოვანი.

კიტამ სთქვა: „ესხა რალა ვქნა, საღ გავაქუცირო თვლილო,

„ქურში არ იყო ძმარია შიგ გაურისე წყალიო.“
მე, თუმცა საშობლოს წინაშე მოვიხადევი ვალიო,
(რას ვიფიქრებდი, ამისთვის მომეძინებოდა ალიო),
რადგან ღუმელში გავგზავნი მე ვარლამ გელგოვანიო.
მომხრე არა ვარ ღუმელის, ამასთან მისი აზრისა,
ისეთსა რამეს ჩაიდნეს მომგვრელი იყოს ბრახისა.
რაც მე მას საქმე უყავი ძმა არ უზამდა ძმასო,
მოვფინე ია და ვარდი მე იმის სავლელ გზასო.
ყველა დავტუქე, თუ ვინმე იტყოდ იმის აესო,
დღეს ყველა გამიტილდა, ვაიმე ამის თქმასო.“

შინაურმა სთქვა: „რალა ვქნა, არ ვიჯერებდი ამისა,

ჩვენ დასაკლავად ვარლამი თვითონვე ლესავს დანასა.
რათ შევიცოდა არავინ ავგერდა ხათაბალასა,
რათ მისცა იგი ბარათი, ვინ დაატანდა ძალასა,
ღირსი არ არის იქ იყვეს, აქ უნდა მკიდეს ჩალასა,
ან უნდა მწყესდეს საქონელს—მთა მინდორსა და ქალასა.“

სულ ყველა „მამულიშვილებს“ კვლი გავჩნდათ ხელითა,
აფრინეს წივი პეტერბურგს თავისი კაცის ხელითა.
მისწერეს „თავადო, ვარლამ, ცეცხლი ჩავგეკრა კერასა!

სულ ვტირით, თვლი არ შრება, ვეღარ ვახერხებთ მერასა.
(ჯერ არ ვაქვს „აფეთონობა“, ის გვმატებს გულის ძერასა).
ეს რალა იყო გეთაყვა, ღმერთი დასწყევლოს და-სესო,
სად გამოძებნეს აესულთა—(კიტა თვალს ვეღარ ახელსო).

იქ დასელთ გუნდი იციანის, ცრემლი გედის ამის მნახველსო,
დღეს შენი ამომრჩეველები შენს სახელს ვეღარ ამხელსო.

თავი იმართლე, თავადო, როგორც წესი და ვალიო,
მოკორე რამე მაინცა მტერს დაუბნიე კვლიო.
იცოდე პასუხს მოველით მოუთმენელად ჩქარაო.
არ გავვივიდა თორემ არ დავვიშურავს ფარაო.

ესხა ჩვენ „სიტყვას“, შევთხოვეთ დასწყევლოს დასელთ კვლიო,
უბრძანოს ყველას გაჩუბდენ, რადგან იმათ ბრალასა.

ჩვენ სხვა გზით დავფაქურდებით გულს ნუ გიტყვით,
ვიცი თუ რა გინდათ, ან კარგად მსურს თქვენსო.“

სიტყვამ მისწერა სულყველას: „ნუ ამოძრავებთ ენასო,

ვარლამზე წერა მსჯელობა ერთიერება სმენასო.
ბევრათ სჯობია ვაგერდეთ მტრის წინააღმდეგ წერასო,
თორემ დასწერენ ვარესსა, ამიტებს გულის ძერასო.
ვერ ვადავიან კი ვიცო, მე ამ შემთხვევა-წყენასო,
ჯერეთ სანამ ვარ ცოცხალი მშვიდობას შევხვებო
ვენასო.“

ესლავ უბრძანეთ თვედორეს ნუ აღაქალაქებს ენასო.
ცოტა ხანს მაინც ვაზუმდეს არ არს საქირო ქებაო,
მგონია სანდოც არ არის, გუშინ სხვა თავი ებაო.
დღეს თუ ჩვენ გველაქცება ფეხებს გველოკავს, ხელგნესო,
თუ არ გამოძდა, იცოდეთ ხვალ სხვაგან დაახველებსო.
ეგება ზევრავს ბანაკსა, ნუ მიენდობით გულითო
(მიხიჯის კუზი, ხომ იცი თა ამ მოქრება ცულითო.)
მაგისი მუცლის ტკივილიო... მოხიბლობია ფულითო.
რწმენა-ახსია ცვლილს ვიფარებთ, ღატავი არის სულითო.

ასეა ჩემო შვილებო, თქვენი შემწეა ღმერთო,
სინისა ვაწყდეს დასელის, რომ აღარ იქნეს ერთიო.
მაშინ კი აულელებლად დაგლოცავთ, როგორც წესია
ამობრწყინდება ჩვენი მზე, მოგვევლინება შესისა.“

ტყუელაშვილმა რა ნახა— სთქვა: „კიდევ დავ-წერ დანოსსო.“

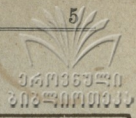
სოციალ-დემოკრატებმა ბევრიც რომ იქაპანოსო.
მაგრამ ერთი კი მამულებს, ზურგს მაქცევს მთელი პარტია,
დასწყევლოს ღმერთმა, ეს ხალხი იცლება როგორც მარტია.

როცა საქირო ვიყავი ყველა მე მწივედა კალასა,
დღეს უბედური რას ვეზდევ— ვარბიან ალია-ბალო-თასს
საქვეყნოთ გამოაცხადეს. ჩვენ მას ვერ ვიცნობთ წვერადო,
არ დამეწერა დანოსი, თურმე მერჩია ბევრადო.

სწორეთ ჩემზე ნათქვამი: „შევდევ დიაკნად-ბერადო,
ყველგან დამარცხდი რადგანაც ვივარგე ვერაფერადო.“
მაგრამ მამულიშვილთა“ ქალები კარგა ცხვებო,
ზოგს ხდება დიდი ნაქერი, ზოგი ბანკებში დგებო.
დასელებს, იმათ მოქიშვით შიმშილით სული ხდე-ბაო.“

კვირიკემ კაცი გავზავნა რაქა-ლენჩუში ცხენითა,

ავალებს—კი არ იაროს უნდა მივიდეს ფრენითა.

— შეგობარია ი, აქ გადავიღეთ ფანჯრიდან, ოთახში არაფერ არ არის. იქნებ რამე საბჭოლო ავაციკლოთ.

— დასწყველოს ღმერთმა, ტყვილად დადევ მთელი დღე; მანვე პირები მიგონა, ესენი კი საიმედოანი ყოფილან.

ღ ი ღ ი ნ ი

(ნავთლულელებს.)

რა ხან დავიწყე ლიღინი, არაფის მოვერიდები, შევაპკობ ყველას ღირსადა ვინც კია ჩვენში ფლიდები;

გინდ იყოს კაცი ღარიბი, გინდა ქალაქის ღიღები, არ შევაჩერებ ღიღინსა არც არაფის შევესყიდები.

გინდ იყოს მართლა ჩემი ძმაც გინდა ქალაქის თავი, თითით ვანიშნებ რომელსაც ლაქა უპოვენ შავია; ვკითხავ ნავთლულის მიწების შესახებ რა ანბავია? ველარა ვხედავთ მის მოქმედსა რა ძვირი სანახავია! ხომ თვითონ ბრძანა უწყებს მიიღებთ ეხლა მალეო, ღიღ ხანს არ გასტანს შეიღებო, სუყველას გენაცვალეო;

რამდენიც გსურდეს ღარიბნი იმდენი მიიფავლეო და როცა ვკითხავთ ამბავსა: რა ვქნა ვერ მოვიცალეო! დღლით მივდივარ ჩემს ღროზე თერთმეტ საათზედ გვიანათ, დავედები ჩემსა ალაგზედ, დარბაისურათ ქვიანათ; ხელში გაზუნთა ავიღებ, ერთს ჩავახველებ ხმიანათ, მეჩერ ჩაისა მივირთმევ პეროენებით და რძიანათ.

ჩაის სმის შემდეგ ვფიქრდები: ნავთლულის მიწებს რა უყო, მღიღრები ნაღდს იძლევიან ღარიბებს როგორ გაუყო!

იქ რომ ღარიბნი დასახლდენ თუ გინდა კიდევ გზა უყო, უნივერსიტეტს ვით ვკადრო იმათში თავი ჩაუყო! მისთვის ვაშენებ მე იქა ჩემთვის არს დასაკვებია, ღარიბის შეილი ვერ შევა და არც შეედგმის ფეხია. უნდა როგორმე ვიღონო და მოვიხმარო ხერხია, ჩემოვიშარო თავიდან სუსტი ღარიბი გღებია.

აბა ვინ მისცა ღარიბსა იქ დასახარჯი ფულიო, რომ ააშენოს შენობა დიდი და ცხრა სართულიო: ნავთი არ დასწოს, საბადლოთ იხმაროს, უღექტურულიო! იმათ ჩაყრილმა ქოხებმა უნდა აწყალოს გულიო.

ვეტყვი ღარიბებს; ბლანკები აღარ შევიდა ძალაში, დღეიდან კრება გვექნება მაგის შესახებ ზალოში. ამას ვერაფერ გამოიგებს „მათრახში“, „ხათაბალოში“ კიდევ გავიყვან განძრახვას ყველას გავახვევ ჩალოში. მაგრამ თუ ესმა ეს ვისმე მართლისა მოქმელ კალმოსანსა, ანუ მელექსე მწერალსა, ანუ დიდებულ მგოსანსა. მაშინვე იგი გადაიქცეს სასტიკსა „მათრახოსანსა“ პირზედ წამისავამს ან მურსა, ანუ საღებავ სოსანსა.

ან. განჯის-კარელი.

ამონაკვეთი.

მძინარე ვარ თუ მღვიძარე,
თვალზე მიღვას შენი სახე,
რა გიხილე, იმას შემდეგ
მოსვენება ვეღარ ენახე;

ვერ გავფანტე—სევდა, და დი
და გულს მიკლავს სივალხაზე...
(თუ გიყვარვარ, რისთვისა მკლავ,
თუ მომკლავდი—რისთვის მნახე!)
გამავონე რამ პასუხი—
გინდა ტკბილი, გინდა მკვებე,
იქნებ ამით—დატანჯულმა
მოვიყენო ერთიცხებე...

ღარღანიძე.

ორი უძმაკი

(ახალი წლის ჭიათურის სტუმრები*)

პირველი—ჯოჯოხეთლო! ეს რას ვაგს განა,
ლამის სამოხბეთ იქცა ქვეყანა
ყოველგან ლხინი, ხვევანა და ლხენა
ნუთუ გავვიწყრა ეშმაკებს ზენა?!

მეორე—არ მივიჯრის კაცო, ვგ შიში შენი
ეხლა იცანი აღამის ძენი!
ახალი წელი, ღღესასწაული,
კბილები თეთრი და შავი გული?!

პირველი—ხო, მარაილა, მახსოვს შარშანც იღებ-
ნდენ,

ახალს ეტრფოდენ, ძველს ავიწმინდენ,
მარა, ისიცა ხომ დარჩა ჩვენი,
ამ წელსაც ისე მოგვეცემს გამწენი.

მეორე—რა სათქმელია. წელს აქ დავრჩებით,
საჯოჯოხეთო საქმეს ვეცდებით,

პირველი—საღ? აქ უტხო ვარ! შენ იცი განა,
ეშმაკს შეიტკობს მაი ქვეყანა?

მეორე—კაცო, რა აქ? ჭიათურაა
აქ ანგელოზი ვისი ტურაა!
შენ ჯერე აქა ნახე ჯურღმული,
შიგ როგორ წვადლობს, რეთი სულდგმული
მალდა ამოხვალ, ქვეყანა შავი,
აგერ მდიდრები სისხლის მწუწნავი,
ზღანოვჩს ფიცაც და კიტა დიდსა
ჯოჯოხეთამდე გავიდგამთ ხილსა.

პირველი—რას ამბობ კაცო რა გამახარე
ვინმე ნაცნობი გყავს, ან მოყვარე?
რომ დაგინადვეთ მასთან დროებით
და ვისრგებლით გარემოებით?

მეორე—მაგას რას ამბობ, აქ. იაშვილი
ჩემს მკლავზედ არის თლათ გამოზღილი,
პატარა ტანის, არა ხნიერი,
ზნეობით კოტრი, საქმით ცბიერი!
სულ მდამლია, ჭკუით ძაბუნე,
იტის ქენტერი თავის ძაფუნე!..

* ამ წერილის დაბეჭდვა დაგვიანდა.
„მთარ.“ რედაქცია.

ჩიკია რალა გაცივთლებული,
ბალნიცაშია აქ მიღებულუ
ხერელში დაძვრება, როგორც ხელიკია!
აქ სმოტრიტების პოპოშნიკია!
ქინკაა რალა, მაშისა შვება
ერთი გენახა ტულუსს რომ სცემა,
აბა აქ ქალი იყო საწყალი
მისგან მტირალი ქონდა სულ თვალი.
აქ მსახურებიც ეხლა ვინც არი,
მის გამო სდიან თვალთვან ღვარის!..

პირველი—კაცო რას ამბობ, ლამის გავვიძღვ,
ოხ მოვესწრობი სულ მახედ ვიჯდე?
მოვსცებ და მოვსცებ მათრახებს ფერღზე!
ვერ ვინ გავუგო მერე ჩვენ ბედზე?

მეორე—ოხ, როგორ არა, გიგებს ყველა,
ვითომ პასუხი სთხოვებს ერთხელა,
მარა დაეთმო სულ ყველაფერი,
რადგან კიტისტობს, არის ესფერი.

პირველი—მაშ ჯადფარიძე თუ მას უღდება
საჯოჯოხეთოდ გამოგვადგება?

მეორე—გამოგვადგება და მეტი არა?
ეხლა სიეზღშიც „ისქენს“ პატარა,
მათ ჯამაგირით გული იხარეს,
ფერსულეს მსახურებს გამოაპარეს.

პირველი—ეტა ნიერო, ჩვენ აქ დავრჩებით,
აქ ყველას ავრვეთ იმდენს ვეცდებით!
ჩვენ იაშვილსა, მის ამქარ მლიღებს
სულ გაუსწორებთ ცხვირსა და კბილებს.

ორივე ერთით. (გახარბული მღერინა)
ენახეთ ენახეთ, ო რა ვნახეთ,
რა ყოფილა ჭიათურა;
მალაროში ტახტსა დავდგამთ,
სულ ვიძახებთ ურა-ურა!
ხან იაშვილს შევადგდებით,
და ვადავლთ მალაყურა,
ჩაიგოვით ჩაგვტარებს,
გაიძვერა მელა-ტურა.

ღამსწრის ბანი:—
იაშვილი! ეს იკმარე
თუ რომ არ ხარ მთლათ დიდყურა,
თორემ მოგიკვდეს დამწერი
გვერდი თუ არ შეგიხურა.

ცხვირ-საკრავი.

გ. შაბუღაიშვილის წერილი

(იხ. „მთარაში“ № 8).

წინად მოგახსენეთ, რომ ქორიკანობის სოფე-
ლში დიდი ალაგი უჭირავს და როგორც ასეთი,
ქორი ადვილი გასავრცელებელი არის. ასეც მოხდა.
ქელიძის მიერ დათიკოს მოწამულის შესახებ თქმუ-

ლებს ელვის სისწრაფით მოელო მთელ ქვეყანას და რადგან დათიკო გახდა მსხვერპლი ორობედ მისი მოწინააღმდეგის, რომელთაც თუ ის არ ყოფილიყო აღწერილ მდგომარეობაში, არ შეეძლოთ მისი აღვივალ დამორჩილება, (დათიკო შავარდნაძე თვალსაჩინო ვეკაცი იყო) თანაც სიმთვრალე მის ცხოვრებაში ოშვიათი მოვლენა იყო, ხალხი დარწმუნდა თქმულის სიმართლეში და თავისი გულის წყრომა მისებურ ლეკსა შედგომანთხი. ზოგიერთებს გარდა, არავის არ მოსვლია აზრად შეემოწმებია სიმართლე ყოველივე თქმულისა. ბევრი ვეკადე, ამზანგებთან ერთად, აღმედგინა სიმართლე. ბევრად ამიკრძალავს ბიჭბუჭების ნაჯღაზნი ლეკების თქმა და გიტარა ჩინგურზედ დამღერება. მეგონა მიზანს მივალწვედი და სიმართლეს აღვადგენდი, მაგრამ ყოველივე ცდამ ამაოდ ჩაიარა. ზოგიერთმა აღიერ წახსენლმა ყაჩაღებმა, რომელთაც სისხლის ღვრა, უმანკო იქნება ის თუ მაქციერი, ვეკაცობათ და სასახელო საქმეთ მიანიათ, იხელომდგანეღეს სოფლური ლეკებით და, ვითომ და გამცემი ჭეღვიძის ძმა, დიდათ პატიოხნი საზოგადოების თვალსაჩინო წევრი ფ. ჭელიძე, გამოსაძლეს წუთი სოფელს, წაართვეს საზოგადოებას ერთი ჭკვიანი და შშრომელი ადამიანი. აი ასეთი საქმეებარო უბედურება მოჰყვა ჭორიკანობას. ფ. ჭელიძის მოკლის შემდეგ, ყველამ თვალი გააახილა, ყველამ შეუღდა საქმის სინამდვილის გაგებას, მართლთაც აღადგინეს ეს სიმართლე, მაგრამ გვიანდაა: „წახსენარა საქმეს რას არგებს ბოლოსდა თითზედ ტენანა“. ყოველ შეთბევევაში სიმართლის აღდგენა მინც კარგი იყო, რადგან დანარჩენი წევრები ოჯახისა უზრუნველ ყოფილნი რჩებოდნენ, მაგრამ ამ დროს რა მოხდა?

მე მივიღე პატარა წიგნაკი „ყაჩაღები სოფლად“ ბ-ნი გურიანთელის მიერ შესწორებული, მისივე წინასიტყვაობით და დათიკოს სურათით. მოგახსენოთ, ძლიერ შესაძლებელია დათიკოს სურათის ნახვა, ძლიერ კარგი შთაბეჭეტლობა მოახდინა ჩემზედ გურიანთელის წინასიტყვაობამ, მაგრამ შავარდნაძის ლეკსი, იმ ბიჭბუჭების შეთხზულის, წიგნაკად დაბეჭდვა, სიმართლე მოგახსენოთ, საქიროდ არ მიმანია და აი რისთვის:

გურიანთელს, როგორც გურულ კაცს, უთუოდ კარგად ეცოდინება საერთოდ გურულების შესებულემა მოლაღატე და გამცემ კაცზედ. მოლაღატე კაცო, თუ გინდ ბოროტი ადამიანის დასამარცხებლად იყოს ეს ლაღატი მომხდარი, საერთო გურულების შესებულეებით ზიზის, ფეხებზე გათვლის, ერთი სიტყვით, ყოველივე უბედურების ღირსი. იმას საღამო არ მიეცემა, იმას ღმერთიც სჯის და კაცო კი მოვალეა, რითაც შეუძლია დაამკიროს,

არაფერში ენდოს და გავიკრებაში ხელი არ მოუხელოს. ხშირად გაიგონებ ჩვენში „ეს და ეს კაცი სანდო არ არის“, რადგან ბაბუას ან პაპამის ლაღატი ჩაუღვინა“ო.

ხალხის ამ გვარ შეხედულებას, რომ ანგარიში გაუწიოს, ყველა შეგნებული ადამიანი ვალდებული შეტადრე ასეთ დროს, როგორც ეხლა არის და აბიკოდ გურიანთელს კარგად უნდა შეემოწმებია შექტი დათიკოთ მოკვლისა, და ვიღაც ბიჭბუჭების ნაჯღაზნის გამოცემისთვის შემდეგ მოვიდა ხელი.

ყოველის ნათქვამის შემდეგ, ვგონებ საქიროა, რითიმე საქმის ვასწორება, რომ ამ გვარი ყალბი შეხედულება საშვილისშვილოდ არ დარჩნეს ხალხში და ცოტადანთ მინც მოერტყვის ჩირკი ზემო აღნიშნულ პირებს, ძლიერ კარგი იქნებოდა, რომ თვითონ ბ-ნი გურიანთელი, ეხლა მინც შეამოწმებდეს სისწორეს ლეკსათ თქმულისა და ბეჭდვითი სიტყვით საქვეყნოდ აღიარებდეს სიმართლეს*).

უბოროტესათ ესთხოვ სხვა რედაქტებსაც ვეჩმი წერილი თუ მთლათ არა, შემოკლებით მინც ვადაბეჭდონ თავიანთ გამოცემებში, და მით დახმარება გაეფვიონ სიმართლის აღდგენაში და მის, (სიმართლის) ხალხში გავრცელებაში.

კიკია მამულიაიშვილი.

წერილი ჩამაძმისს.

ბ. რედაქტორი! ნაველესტა მიქნი მოკიკულობა ღანჩხუთის ახალ მამასახლის ღმირიკო ცინცაქისთან, რომ ღმერთი რაჯული მე ხელა არ ვარ და მამასახლდე მე მის უთუშულესათ არჩევეს არაფერის დაწერა არ გამიბეჭდეს. ერთი იმიტომ, რომ მეტს მაზედ რას დაესწრები რაც დაწერილა და მეორეც მაზეთ მეტაა მის ამჩრეველებს შიგნირდა. და აწიკი მეც ვეძებდა ამ მანც ეცალოს რომ დასაწერი არაფერი არ მაშვიფოს.

წინასიტყვაობა.

ვარწმუნებთ პატივცემულ დ. ცინცაქის, რომ მანკაღალას არ ეკუთნის ის კორესპონდენცია, რაც მის არჩევებულ დაწერა ჩელს ფხეველინით.

„მათრახის რედაქცია.

* ჩვენ მივიღეთ ბ-ნი გურიანთელის განმარტებამ წერილების შესახებ, რომელიც „მათრახის გახუთს“ არ დაუბეჭდელა თავის დამოხედ და უადგილობის გამო ვერც ჩვენ ვეძებდეთ. გურიანთელი არა ნაკლებ ბრალსა სდებს თვით ამ წერილის ავტორს და ყველა იმ პირთ, ვინც შავარდნაძის მოკვლის ისტორია დაწერილებით იცადნენ და მანამდე არავითარი ნაშუალება არ მიიღეს ბეჭდვითი სიტყვით, სანამ ეს ლეკები სანახლდით არ გადაიკვივლა. ის ამბობს, რომ მე დაბეჭდე შეემოწმებლათ ხალხური ლექსი, რადგან მისი სიტყვებდ არასდ მშენიანა და მამულიაიშვილი კი მხოლოდ ჩემს წინასიტყვაობამ აიძულა—გამოეცხვენებია ეს სიმართლე, რადგან არც მასავით დღევანდლა მოქმედებას ვამართლებელი.

„მათრ.“ რედ.

2.262/222

კ. შაპიალი

— გამოვივით ხელი „მუციეობა“! რას მერწივებით?!
 რა ძალა მიგაქვთ თქვენი ფულით, თქვენი მიწებით!
 პასუხს არ მოგცემ, ტყვილად გულზე გაიფხრიწებით...
 (სულთან მაქვს საქმე, უკაცრავად, ნუ გამიწყურებთ).

— ვერსად წავიხებვალ, ხელში ვიგდეთ ღღეს შენი კული,
 ნუ იხალბები თუ გაცი ხარ, თუ გზურავს ქული;
 ვგ სირუმე ზომ—შენთვის უფრო ცუდია ცუდი!!
 (ნუ თუ გგონია—მტყუნან მუღამ ამართლებს სულ?!).

მა—5ი.

იყიდება

გასული წლების იუმო-

რისტული

უყურნალები:

- 1) უშაქის მათრანი—1908 წ. 34 ნომ. 2 ჰ. 50 კ.
- 2) მათრან-სალამური 1909 „ „ „ 2—50 „

- 3) აღმანახები 1909 წ. 10 ნომერი — —50 „
 - 4) მათრან-სალამური 1910 წ. 33 ნომ. 2—50 „
- ვისაც ყლით სურს, თითო წიგნს მიემატება
 ფასი თითო მანეთი. მსურველებს პროვიზიციებშიაც
 გაეგზავნებათ ჩვენის ხარჯით.

მისამართი: თიფლისი, Типография Шрома
 Теофили Болквадзе.

